

4. Годованець В.Ф. Конституційне право України: Навчальний посібник / В.Ф. Годованець. М: МАУП, 2005. — 360 с.
5. Конституція України (чинна з 1996 р. зі змінами) // Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> — Назва з екрана.
6. Колісник В.П. Конституційне право України / В.П. Колісник. — М: Право, 2008. — 416 с.

В. С. Тревогіна,
студ. II курсу, спеціальність «Право»,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
Науковий керівник: к.ю.н., доц. А.В. Левенець

ІНСТИТУТ РЕФЕРЕНДУМУ У ШВЕЙЦАРІЇ

Як відомо, референдум — це одна з форм безпосередньої демократії, де за допомогою голосування громадян приймається рішення стосовно питань державного значення. Швейцарія вважається батьківщиною референдумів, адже у 1439 році, у кантоні Берн відбувся перший у світі референдум.

Згідно з Конституцією Швейцарії, яка була прийнята на народному референдумі 18 квітня 1999 року і вступила в силу вже 1 січня 2000 року, вища законодавча влада в країні належить народу, який може проявляти свою волю шляхом народної ініціативи, або референдуму [1, ст. 138].

Загалом, в Швейцарії референдуми скликають чотири рази на рік, а саме в березні, червні, вересні й грудні, що, на нашу думку, своєю стабільністю підтримує рівновагу в суспільстві. За ст. 136 діючої Конституції, «1. Політичні права з питань союзного значення належать всім швейцаркам і швейцарцям, які досягли 18-річного віку і не позбавлені дієздатності через душевні захворювання або недоумства. Всі мають рівні політичні права і обов'язки. 2. Вони можуть брати участь у виборах до Національної ради і в голосуваннях Союзу, а також вдаватися до народних ініціатив і референдумів і ставити свої підписи в їх підтримку» [1, ст. 136]. Тобто, право голосу на референдумах мають виключно повнолітні громадяни Швейцарії.

Швейцарці беруть участь у законотворчості та управлінні державою в ході обговорення широкого кола питань, висунутих на референдуми. Так, наприклад дослідниця О.Ю. Могилевець виділяє наступні види референдумів за предметом їх проведення:

— референдуми щодо конституційних змін, запропоновані федеральною асамблеєю, які вимагають обов'язкового його проведення.

Конституційні поправки повинні схвалюватися переважною кількістю голосів виборців по країні в цілому та у більше ніж половині з 26 кантонів, тобто подвійною більшістю;

— референдуми з приводу ратифікації міжнародних договорів. На референдумі можуть розглядатися міжнародні договори, які: мають необмежений термін або не можуть бути зупинені; передбачають вступ до міжнародних організацій; включають багатосторонню уніфікацію законодавства;

— «факультативні» референдуми, на які може бути винесений будь-який закон. Такий закон має бути ухваленим на референдумі простою більшістю голосів [2, 3, с. 531].

Слід відмітити, що Конституція Швейцарії поділяє референдуми на обов'язкові та факультативні. Питання щодо зміни Союзної Конституції, вступу в організації колективної безпеки, а також в наднаціональні спільноти підлягають винесенню на обов'язковий референдум народу і кантонів. Крім того, на обов'язковий референдум народу і кантонів виносяться «оголошені терміновими союзні закони, які не мають конституційної підстави і термін дії яких перевищує один рік». Згідно з Конституцією Швейцарії, ці союзні закони мають бути винесені на голосування протягом одного року після їх прийняття Союзними Зборами. На голосування народу Швейцарії можуть бути винесені питання щодо народних ініціатив повного перегляду Союзної конституції, народних ініціатив часткового перегляду Союзної конституції в формі загальної пропозиції, які відхилені Союзними Зборами, та питання про те, чи слід проводити повний перегляд Союзної конституції, якщо між обома Радами є розбіжності [1, ст. 140]. Тобто, обов'язкові референдуми передбачені для зміни та прийняття важливих законів та Конституції Швейцарії. Наприклад референдум 30 листопада 2008 року, коли громадяни країни висловилися проти легалізації марихуани, за що проголосувало 63% населення, чи референдум 28 листопада 2010 року — за депортацію іноземних злочинців зі Швейцарії, тут свої голоси віддали 53% громадян країни [4].

Факультативний референдум, на який може виноситись ухвалення або зміна законів, проводиться на вимогу 50 000 громадян або 8 кантонів. Предметом факультативних референдумів виступають: союзні закони; оголошені терміновими союзні закони, термін дії яких перевищує один рік; федеральні рішення. Також на референдум можуть бути винесені міжнародно-правові договори, які є безстроковими і нерозривними; передбачають вступ до міжнародної організації; вводять багатосторонню уніфікацію права. На факультативний референдум парламентом можуть виноситися і інші міжнародно-правові договори [1, ст. 141].

Отже, враховуючи багатовіковий досвід Швейцарії стосовно організації та проведення референдумів, можемо дійти висновку, що в

наш час цей інститут є однією з найважливіших форм безпосередньої демократії, який впливає на рівень розвитку держави, а також дає можливість народу будувати свою країну самостійно та відповідально. Швейцарія, як засновниця референдуму, на своєму досвіді пройшла всі етапи формування та вдосконалення даного інституту, і поділивши референдуми на обов'язкові та факультативні — подолала систему, де народний голос був другорядним у вирішенні державних питань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція Швейцарії від 28.04.1999 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://worldconstitutions.ru/?p=135> .
2. Могилевець О.Ю. Референдум: швейцарський досвід та українські проблеми [Електронний ресурс] / О.Ю. Могилевець // Наукові записки НаУКМА: Політичні науки. — 2006. — Т. 57. — С. 88-92. — Режим доступу: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/9733/Mohylevets_Referendum_shveytsarskyu_dosvid.pdf .
3. Окуньков Л.А. Конституции государств Европы: В 3-х т. — М.: Норма, 2001. — Т. 3. — С. 531-580.
4. Офіційний сайт референдумів Швейцарії на 4 державних мовах [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20160214040506/https://www.ch.ch/de/abstimmungen/> .

Н.О. Федорук,
студ. I курсу, спеціальність «Право»,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
Науковий керівник: к.ю.н., доц. З.В. Кузнєцова

КОНСТИТУЦІЙНИЙ ПРИНЦИП РОЗПОДІЛУ ВЛАДИ ТА ЄДНІСТЬ ВЛАДИ

Кожне демократичне суспільство забезпечує функціонування державної влади на засадах її поділу. Це основний принцип конституціоналізму, сутність якого полягає у виділенні трьох гілок влади з чітким визначенням їх функцій та повноважень: законодавча влада відповідає за розробку, обговорення та прийняття правових актів, тобто, основне завдання цієї гілки влади — це здійснення законотворчої діяльності; виконавча влада забезпечує безпосереднє вико-